СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXV. Ч. 62. Джерзи Сіті, Н. Дж., четвер, 17. марта, 1927. VOL. XXXV. No. 62. Jersey City, N. J., Thursday, March 17, 1927. THREE CENTS

КРОВАВА ГОРОЖАНСЬКА ВІЙНА В НІКАРАГВІ

БОГАТО ВТРАТ В ЛЮДЯХ У БИТВАХ, ЩО ТРЕВАЮТЬ ВІД 48 ГОДИН.

ТУСПЕПЕ, Нікарагва, 15. марта. — Горожанська війна межи консерватами і лібералами Нікарагви, середно-американської републики, розгорілася на добре. Від 48 годин уже тревають тут у ріжних місцях криваві битви, в яких погибло богато людий. Самих убитих начисляють на кілька соток.

І одна й друга сторона каже, що вона віднесла в сих боях успіхи. Для безсторонних глядачів кампанія виглядає невдачно для Діяса, консервативного кандидата, котрому помагає американський уряд. Діяс обіцює заатакувати в найблизчих днях позиції лібералів та добути їх головну кватиру.

АҐІТАЦІЯ ЗА НОВОЮ КАНДИДАТУРОЮ ПРЕЗИДЕНТА КУЛИДЖА.

ОДИН СЕНАТОР КАЖЕ, ЩО НІБИТО НАРІД ДОМАГАЄТЬСЯ СЬОГО.

ВАШИНГТОН, 15. марта. — Сенатор Фес вернув недавно зі західних стейтів, де він розглядав, яке враження на фармерів викликало президентове вето фармерського закона Мекнері-Гогена.

У своїм звіті зі своєї поїздки сенатор Фес упевняє републиканських провідників, що вето Кулиджа не то що не ослабило його популярности, але й її скріпило. Фармери буцімто й не думають, що можливий якийнебудь другий кандидат на президента як Кулидж.

Противники Кулиджової кандидатури називають сю заяву дешевою пропаґандою, яка не відповідає справдішним фактам.

СПОДІЮТЬСЯ НАДВИЖКИ ПОДАТКІВ — І ДАЛЬШОГО ЗНИЖЕННЯ.

ВАШИНГТОН, 16. марта. — Звіти з податкових урядів, одержані департаментом скарбу, показують, що уряд може зовсім певно сподіватися надвижки особисто-доходового податку, який мав бути заплачений до вчора вечером.

Загальна сума податків богато перевисше загальну суму, заплачену в 1926. році. Через те знатоки державної скарбовости вже й кажуть, що уряд буде могти зовсім певно запропонувати на слідуючім засіданню конгресу дальше обниження податкових оплат.

ВУГЛЕВІ ПІДПРИЄМЦІ ТРАТЯТЬ БИЗНЕС.

НЮ ЙОРК, 15. марта. — На відбуваючихся тут зборах Нюйорського Товариства Вуглевих Купців цілий ряд бесідників нарікав на тяжкі часи, які настали для купців від послідного вуглевого страйку. Показується, що від того часу люди почали вживати на місце твердого вугля нафти.

ФОРД ЗГОДИВСЯ СТАНУТИ СВІДКОМ НА СВОЇМ ПРОЦЕСІ.

ДІТРОЙТ, Мишиґен, 15. марта. — Нині почалася в місцевім стейтовім суді росправа проти Генрі Форда, викликана позвом жидівського провідника Сапіри о міліон долярів відшкодовання за образу. Форд написав був, що Сапіро є агентом жидівських банкирів, що хочуть опанувати фармерів.

Вибір присяжних судів відбувся дуже скоро. Адвокати оборони відкидали Жидів, а адвокати позовника відкидали всіх членів Ку-Клакс-Клена. До лави добрано шість жінок.

Форд заявив нині, що стане на процесі яко свідок у своїй справі.

ЖІНКИ ДОМАГАЮТЬСЯ КРАЩИХ МЕШКАНЬ.

НЮ ЙОРК, 15. марта. — 105 жіночих клюбів узяло участь у великих зборах жінок, скликаних для застанови над питанем мешкання. На зборах зявилося коло 3,000 жінок. Збори розглядали такі питання, як достарчення кращих мешкань для людий, які не можуть платити більше як 5 до 10 долярів у місяць за одну комнату.

Збори винесли постанову, щоби почати десять-дневну кампанію серед громадянства за допомогою стейтового уряду в доставі таких мешкань.

САМОВБИЙСТВО НА КОРАБЛИ.

НЮ ЙОРК, 15. марта. — З американського корабля Левіятана, вїзджаючого до сього порту, вискочив у море 66-літний нюйорський адвокат Морган Едгар. Його не вратували. Причиною роспучливого кроку була недуга.

НАЙСЛАВНІЙШИЙ КАРНИЙ АДВОКАТ ПРОТИ ВИСИЛАННЯ ЗЛОЧИНЦІВ ДО ВЯЗНИЦЬ.

НЮ ЙОРК, 15. марта. — В одній місцевій церкві відбувалася нині дискусія над тим, як запобігати повени злочинів. Межи промовцями на сій конференції був Кларенс Даров, якого признають найбільшим карним адвокатом Америки. У своїй промові Даров заступав погляд, що злочинці се люди недужі умово, та що не розумно висилати їх до тюрми на кару. Їх радше треба післати до шпиталю під найкращу опіку та лічіння.

Підчас дискусії над його пляном Даров заявив, що пересічний чоловік пополняє в свойому життю що найменче чотири тяжкі злочини та що обставини новочасного життя такі, що ся злочинність, що далі, то збільшується.

ЗНАЙШЛИ СЕЛО, ПРО ЯКЕ НІХТО НЕ ЗНАВ.

ТОКІО, 14. марта. — В північній Японії серед диких гір знайшли село, про яке ніхто не знав, що воно істнує. Віднайшли його урядники, які займаються списом населення. Місцеве населення живиться яриною і не має найменшого поняття про світ. Ні вони людей не знали, ні люди їх. Вбираються так, як вбиралися в Японії сотки літ назад. Догадуються, що се останки племени Гейке, яке зістало побите перед 700 роками, а якого останки втікли між гори, щоби схоронитися перед переслідуваннями.

НОВА ПАПІРНЯ ДЛЯ МАНІТОБИ.

До Федерального правительства внесено просьбу о концесію на рубання ліса для папірні, що малаб побудуватися коло водопадів Білого Болота на ріці Нелсон. Апліканти бажають дістати право на вирубання 11,500,000 кордів дерева. За пропозицією збудовання нової папірні стоїть Інтернаціональна Паперова Ко. Вона рахує, що з докінченням будови зелізниці до Порт Нелсон можна буде вивозити папір до Европи кораблями через Годсонський Залив.

ЗЛОВИЛИ КОРАБЕЛЬ НА МОРІ.

Американський патролевий корабель Капокія зловив на отвертім мори 300 миль від берега канадійський корабель Федералшип, який їхав з набором горівки. Корабель не давався зловити, тому капітана та моряків арештовано і так спроваджено до Сен Френсиско.

ПРИВЕРНЕННЯ ПРАВ ПОЧТОВИКАМ.

Опозиція в Оттаві проти привернення прав почтовим урядникам в Вінніпеґу, які брали участь в ґенеральнім страйку, притихла. Манітобські посли повідомили міністра праці Гінена, що не мають нічого проти того, аби страйкарам були привернені права.

І ПРИЯЗНЬ МАЄ СВОЇ ГРАНИЦІ.

У многих канадійських Українців є переконання, що робітничий посол Вудсворт з Вінніпеґу є одним з їх найбільших приятелів в парляменті в Оттаві. Однакож і приязнь має свої границі. Показалося се 2. березня підчас дебати над цивільною службою. Після теперішнього закона першенство до цивільної служби дістають кандидати, які знають французьку і англійську мову. Посол Вудсворт виступив проти сего, кажучи, що се кривда для Англійців. Коли знання мов вважати за кваліфікацію для урядовців, сказав він, то може ще прийти до того, що першенство будуть мати ті, котрі можуть говорити мовою Українців, Ґаліцийців і инших, а тих в Канаді є до 400,000. „Я проти того, щоби давати першенство тим, котрі вміють по французьськи крім англійської мови".

МАЙНЕРИ ВИСВИСТАЛИ БАЛДВИНА.

Експльозія лучилася в одній вугляній майні у Валії і підчас експльозії згинуло звиш 50 майнерів. На місце катастрофи прибув премієр Великої Британії Балдвин, щоби виявити своє співчуття для жертв катастрофи, однакож стрітила його товпа роздразнених майнерів, які свистали і кричали: „Чому ти сам не йдеш у майну?" Однакож поза крик та свист майнери дальше не пішли. Похорон жертв катастрофи став великою демонстрацією майнерів і їх приятелів. Яких сто тисяч людей зібралося на похорон, але й тут не обійшлося без нещастя. Один з моторових омнибусів, котрими зїздилися люде на похорон, зїхав на збічу гори з дороги і впав з висоти 25 стіп. Два пасажири убилось, а 20 було тяжко покалічених.

ВИБОРИ ДО ГРОМАДСЬКИХ РАД У СХІДНІЙ ГАЛИЧИНІ.

Польське міністерство внутрішних справ задумує в найблизшому часі перевести вибори до міських і громадських рад у Східній Галичині. Тепер є у Східній Галичині около 3,000 громад, до яких вибори відбувалися ще перед війною, а тепер правлять там урядові комісарі. Тому, що сойм не ухвалив нової виборчої ординації, уряд постановив перевести вибори на основі давньої ординації (в трох куріях).

ДЕРЖАЛИ КАЛІКУ ЦІЛИМИ ЛІТАМИ МІЖ СВИНЬМИ.

Страшну сцену відкрила поліція на фармі Стаха Чінія, коло Радвей Сентр, Алта (Канада). В кучі між свиньми і гусьми відкрили 12-літного каліку, що не говорить і ходить на милицях. Синий від зимна, в одній подертій сорочині, нещасний каліка, викинений безсердечною родиною з хати до кучі, лежав в куті в баксі, де неслися гуси. Батька арештовано, а нещасного каліку забрано до захоронки. Сусіди не знали, що в родині Чінія є такий каліка, доки не зачали про него йти слухи і тоді повідомлено поліцію.

ТРИ РОКИ ЗА КРАДІЖ З ПОЧТИ.

Три роки за крадіж з почти дістав в суді в Мелвил, Саск., Олекса Петрів з Ґудів. Петрів украв пакет з банкнотами, які пересилав Роял банк. За часть тих грошей купив по якімсь часі коня і по тих грошах дійшла поліція до него. Решту грошей найдено в його кучі для свиней.

ЯК В РОСІЇ.

Бажаючи освободитися від опозиції, премієр полуднево-американської републики Чілі спакував около сто найвизначнійших своїх противників на спеціяльний зелізничий поїзд і в тайні вислав всіх в невідомім напрямі на засилання. Між депортованими є один бувший премієр.

НЕ БУДУТЬ БІЛЬШЕ ДАВАТИ БУГАЇВ.

Мінїстер рільництва Модервел оповістив, що його департамент не буде більше випозичати фармерам расових бугаїв. Департамент має тепер 1,300 бугаїв, розжичених ріжним рільничим товариствам в західній Канаді. Замісць давати гроші на бугаїв, департамент рільництва має дати більшу суму грошей на будову будинку на виставі в Торонто. Департамент буде держати дальше тих бугаїв, яких має, однакож не буде купувати ніяких більше. Посли з західних провінцій вражені рішенням міністра рільництва і стараються, аби він його змінив, однакож міністер не дає собі навіть говорити.

ТЕЛЕҐРАМИ ДО МАРСА.

Учені, яких цікавість перевищує інколи вперту цікавість дітей, хочуть конче ввійти в листові взаємини з Марсом. Читачі може пригадують собі, що недавно два профессори, Англієць Робінзон (гідне прізвище для чоловіка, що любить далекі невідомі країни) і Француз Сагон вислали дві радієві депеші на Марс. Покищо нема на них відповіди. Та ця мовчанка має зовсім протилежний наслідок на людей: сотки нових телеґрам іде до Марса. Навіть самі професори не тратять надії на комунікацію. Робінзон запевнив журналістів, що відповідь прийде, бо... так повідомов його спіритистичний дух. Він знає навіть, хто вишле цю відповідь. Одна його приятелька, якої душа блукає на Марсі. Називається вона трохи по марсівському: Оомарурупу, і вже листувалася з ним підчас спіритистичних сеансів. У цих сеансах бачив професор навіть Марсіянців: вони кремезні високі люде, з жовтою шкірою, трохи подібні до Китайців. Прошу не сміятись. Не одна фантазія здійснювалась!

НОГИ ПРОТИ АВТА.

У Женеві нагородили недавно спортовця Йогана Ліндера за перемогу в походї пішки із Штрасбурга в Париж. Одна французька автомобілева фірма дала переможцеві авто. Та прошу уявити собі витріщені очі публики, коли вона почула, що нагороджений хоче продати це авто. Він заявив: „Я уродився пішанцею і люблю свій спорт, не тільки тому, що він дає мені крім приємности — гроші, але ще й тому, що він звільняє мене від уживання машини". Чи чули? В 1926 р. є чоловік, який воліє власні ноги від авта. Останній Могіканець! Можна ще розуміти людей, які потрібують ніг до чарльстона, але відкидати авто!

ЗАКОН ПРО ПЕНСІЮ ДЛЯ СТАРЦІВ.

З одною поправкою перейшов законопроект пенсії для старців третє читання в палаті послів в Оттаві. Поправка є, що пенсію можуть діставати й такі вдови, котрі були британськими горожанками перед своїм подружжям.

В КИТАЮ СТРІЛЯЮТЬ З АМЕРИКАНСЬКОГО КОРАБЛЯ

ШАНГАЙ, 15. марта. — Сеї неділї обстрілювали китайські жовніри американський воєнний корабель Пребл, який плив рікою Янце і був призначений для охорони американських горожан, що живуть в місцевости Вугу. Стріли знищили дещо поміст корабля, але шкоди в людях не було ніякої. Американці відповіли Китайцям машиновими крісами з корабля і на тім стріляннина з обох боків покінчилася.

Американський посол Мек Мурей вніс з того приводу протест до уряду в Пекіні, а рівнож зажадав вияснення в тій справі з боку кантонського уряду, бо ходять слухи, що це стріляли Кантонці.

КАЛЕДЖІ ПРИЙМАЮТЬ ХІНСЬКУ КОНТРОЛЮ.

ШАНГАЙ, 15. марта. — Майже всі висші школи, які були під доглядом Американців і Британців, згодилися на те, щоби їх президентами стали Хінці та щоби більшість в дирекціях належала до тутешного населення. Деякі добачують в тім упадок наукового уровеня шкіл, а другі знова добачують природний зріст. Така переміна була тільки вислідом загальної еманципації хінського народа.

СОВІТИ ВИРОБЛЯЮТЬ ТРІЙЛИВІ ҐАЗИ НА ВЕЛИКУ СКАЛЮ

ЛОНДОН, 15. марта. — Сер Лемінґ Вортінґтон Івенс, британський міністер війни, подає в своїм офіціяльнім стейтменті, предложенім палаті послів, що совіти держать сталу армію з 650,000 людей та мають резерву з 8,000,000 жовнірів. До того уряд має певні інформації що до цего, що по цілій Росії закладають великі фабрики для вироблу трійливих ґазів. Совіти приготовляються в той спосіб дуже інтензивно до війни.

БРИТІЙСЬКИЙ ҐАЛИВУД.

ЛОНДОН, 15. марта. — Щоби піднести фільмову індустрію в Анґлії та побити американську конкуренцію, завязалася фільмова корпорація з капіталом одного міліона фунтів стерлінґів. Корпорація закупила вже твори 15 найбільших письменників та заанґажувала до вистав найкращі сценічні та артистичні сили. Мають вже навіть замовлення на перші три вистави. Навіть з Америки закуплено вже три перші фільми.

ФРАНЦІЯ НЕ ЗНАЄ, ЩО РОБИТИ З ПРОПОЗИЦІЄЮ КУЛИДЖА.

ПАРИЖ, 15. марта. — Міністерський кабінет довго радив над предложенням президента Кулиджа, в якім він запрошує Францію до неофіціяльної участи в морській розоружній конференції. Мимо довгих нарад не прийшов він до ніякого позитивного заключення, бо були ріжні гадки. Одні були за тим, щоби вислати представника, який вложив би на нарадах становище Франції в справі розоружения та боронив її становище в справі субмарин, але не зобовязував себе до нічого; другі, щоби тільки взяти формальну участь як сого рода вияв чемности, а треті заявлялися проти висилки делеґата. Кабінет відложив остаточно рішення до слідуючих нарад.

НАЗВАВ МАРКОНІЯ БРЕХУНОМ.

ЛОНДОН, 15. марта. — На річних зборах Компанії Марконія прийшло до бурливих сцен з приводу страт компанії і обниження капіталу о 46%. Сенатор Марконі виправдував страти та хотів резиґнувати з директора і предсідателя. Підчас дискусії один з старих шеровців запитав Марконія, чи він перестане вже раз спекулювати з шерами компанії. Сенатор Марконі заявив, що він ніколи не спекулював. На те відповів шеровець: Ви брехун.

НЕ ХОЧУТЬ ВЖЕ БІЛЬШЕ ЖІНОК НА ПЛИВАЮЧІМ УНІВЕРЗИТЕТІ.

ПАРИЖ, 15. марта. — До Парижа прибули студенти і професори „пливаючого університету", який обїзджає світ на кораблі Риндем.

Декан Еллен заявив, що з такого університету моглиб студенти дуже богато скористати і поширити своє знание, колиб вони схотіли вчитися. І вчилися би, колиб не було стільки дівчат. А так то богато студентів, замісць вчитися, романсує. Це не дивота, бо це самі молоді люде. З такої дороги верне до Америки 12 заручених пар, а дві пари вже побралися. Тому на будуче не треба вже більше висилати дівчат і хлопців разом, а тільки самих дівчат і хлопців зосібна.

ПРИЙМАЮТЬ ЗВІТ ШТРЕЗЕМАНА.

БЕРЛІН, 15. марта. — Богато розписалася німецька преса про кризу кабінету та уступлення міністра заграничних справ Штреземана з приводу його умов в Женеві. Та тепер показується, що її приповідування були передвчасні. На раді міністрів, якою проводив сам президент Гінденбурґ, здавав звіт Штреземан з конференції в Женеві і говорив через дві години та подавав причини, чому він згодився на контролю над зелізничним довозом з Саари до Франції. Він виказував, що це дрібна справа, яка є одначе вступом до цілковитої евакуації Надренії.

Кабінет апробував одноголосно становище Штреземана і в той спосіб окрнчана криза закінчилася побідою міністра заграничних справ.

ТЕПЕР ПРИЙМАЄТЬСЯ ЧЛЕНІВ БЕЗ ВСТУПНОГО

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
[illegible] newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
[illegible]		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ВИДУМКА ЧИ ПРАВДА

„Ах, мамуню, як то нас люде в селі хвалять та люблять", каже дочка до матери. „Та хто такий, доню" — питає мати. „Та вн мене, а я вас" — відповідає дочка.

От таке приходило нам на думку, коли читали в своїм часі про те, як епископський ординаріят, епископська газета і епископський редактор представляли нам епископа Богачевського як мученика, героя і пророка, а знова епископ все і всюди говорив, що епископський редактор наймудріший, а епископський ординаріят найвисша інституція, якої проводови має підчинитися народне, культурне і політичне життє нашої іміграції. Без дозволу ординаріяту не вільно нам було отже святкувати Франка, не можна було думати про реформу нашої школи в Америці, не можна було збирати жертв для краю. От таке ми тут пережили, а пригадалося нам це тепер, коли прочитали нову заяву епископського ординаціяту про те, якого то ідеального і високопатріотичного епископа ми маємо та пошанувати не вміємо. Епископ Богачевський надилив гонюром о. Ващишина, а о. Ващишин щедро нагороджує свого пана та ще лає всіх тих, що відважилися в своїм часі пригадувати епископови Богачевському про те, що треба би часами згадати про рідний край та його болі. Бо це не впало самому д-рови Богачевському на думку, коли він до нас прибув. Через його горло не протиснулося ні одно слово про український нарід, його терпіння і його поневоленне. Треба було аж зі всіх боків натискати, щоби він хоч згадав за той нарід. І те все знає о. Ващишин як і знають всі другі. Бо хто з Українців в Америці чув хоч одну проповідь чи промову епископа про те, що ділялося в польських таборах смерти, а ту пише нам о. Ващишин про епископа як мученика. Хто чув хоч одне слово звернене проти Польщі як нашої гнобительки.

Ми не знаємо, що сидить в серцю і души епископа, ми судимо його по ділах. А ті діла є того рода, що розбивають нашу іміграцію, наші інституції, що висувають брата проти брата. Його візантійство, чайнаменство, рутенство, розбиванне допомоги Рідному Краєви, паплюженнє памяти Франка, латинізація обряду, захвалюванне благодатей конкордату і целібату наносять нам шкоду, а помагають Польщі. Це все, що ми йому закидуємо.

До приїзду до Америки ніхто не знав еп. Богачевського, ні тут ні в краю. Справедливо поступаємо, коли його судимо після теперішних діл. Бо колиб він мав навіть і славну минувшість, то й це нічого не змінило би, бо ми судимо по ділах. Бо й Яцків був великим письменником, а Данилович другом Драгоманова і передовим чоловіком в радикальнім русі, а тепер оба опинилися поза українською суспільностю, бо їх діяльність йде на руку Польщі.

БОРОТЬБА ЗА БАТЬКІВЩИНУ У ТВОРАХ ШЕВЧЕНКА

Шевченко віддав усе своє життя та весь свій талан на те, щоби воскресити український народ до нового життя. В його творах находимо невичерпане жерело ідей про боротьбу народа за свої права. Як довго український народ буде жити, а живучи боротися, так довго він буде звертатися до „Кобзаря" та черпати з нього цілющої води до сеї боротьби. Вся Шевченківська поезія всіяна просто чудовим зерном, яке ще в сотки років буде приносити плоди українській ниві.

Навертаючи український нарід до свідомости, та кличучи його до зрозуміння самого себе й ідеалів визволення з національного поневолення, говорить Шевченко у „Посланію":

Все розберіть, та й спитайте
Тоді себе: що ми?
Чиї сини? Яких батьків?
Ким, за-що закуті?

Мусимо вчитися рідної історії, щоби знати:

За що-ж боролись ми з ляхами?
За що ми різались з ордами?
За що скородили списами
Московські ребра? Засівали,
І рудою поливали,
І шаблями скородили.

Шевченко був певний, що коли український нарід буде знати свою історію, запізнається зі своєю минувшиною та зрозуміє сучасність, то він полюбить свою вітчину горячим серцем, бо

Чим нещасніша, тим милійша
Для нас буває вітчина,
Тим кращі нам її луги...

А полюбивши свою батьківщину, стане до боротьби за визволення з неволі тяжкої. Тоді:

Порвем кайдани і не страх —
Огонь і кров ми на росправу
Внесем у вражії оселі!
Зітхання наші невеселі
З несититістю катів умруть.
І наш святий закон і право
В степах широких оживуть!

Шевченко своїм пророчим оком бачив далеко наперед і всім своїм єством відчував, що

Церква-домовина
Розвалиться, а з під неї
Встане Україна
І розвіє тьму неволі,
Світ правди засвітить
І помоляться на волі
Невольничі діти.

Шевченко пророкував, що це станеться

Тоді, як, Господи, святая
На землю правда прилетить,
Хоч на годиночку спочить,
Незрячі прозрять, а кривії,
Мов сарана в гаю, помайнуть,
Німим отверзуться уста,
Прорветься слово, як вода.

Це було передбачення революції, яка захопила всі глибини народних мас та повела їх до боротьби. Дійсно прийшла правда на всіх наших землях лише на мить, лише відпочити. А відпочивши десь далеко відійшла. Й наш нарід знову у темряві в неволі, в тяжкій боротьбі. На українських землях жорстокий переможець панує й ми знову говоримо словами Шевченка:

Нехай кляті бенкетують,
Поки сонце зайде,
А ніч-мати дасть мораду:
Козак Ляха знайде.

Передбачуючи, що воля українському народові добудеться не легко, що доведеться нашому народови нераз повставати до боротьби, Шевченко говорить у 43-м псалмі:

Поборов Ти першу силу,
(для нас та перша сила царат в Московщині та Австрії)
Побориж і другу,
Ще лютійшу. Встань же, Боже!
Вскую будеш спати,
Од сліз наших одвертатись,
Скорби забувати?
Смирилася душа наша,
Тяжко жить в оковах!
Встань же, Боже, поможи нам,
Встань на ката знову!

Але сподіваючись допомоги Божої, всеж самі:

Вставайте,
Кайдани порвіте,
І вражою злою кровю
Волю окропіте.

Кличе Шевченко до боротьби слова у вірші „Кавказ":

Борітеся — поборете!

Однаково Шевченко кличе до боротьби проти Москалів та Ляхів, бо

Ляхи були, усе взяли,
Кров повипивали,
А Москалі і світ Божий
В пута закували.

Маємо з обох боків гідних один другого сусідів.

Москаль незгірша штука:
Добре вміє гріти руки.
І я люта, а все таки
Того не зумію,
Що Москалі в Україні
З козаками діють!

Так саме й від Ляхів Україна зазнала дуже багато горя:

Бідна моя Україно,
Стоптана Ляхами!

говорить Шевченко у вірші „Тарасова Ніч". А в „Гайдамаках" знаходимо такі слова:

Молітесь, діти! Страшний суд
Ляхи в Україну несуть.

Те що й нині діється на наших землях під польським пануванням, дуже влучно схарактеризував Шевченко у вірші „Ляхам":

Поникли голови козачі,
Неначе стоптана трава;
Україна плаче, стогне-плаче,
За головою голова
Додолу пада; кат лютує,
А ксьондз скаженим язиком
Кричить Te Deum! Allelujah!

Не ліпше й під Москвою десь:

Всі полягли, мов поросята
В багні смердячому...

Все життя Шевченка було одним великим подвигом, одним неперервним служенням народові. Хоч вийшов з кріпаків, Шевченко став не лише добрим маляром, та ґеніяльним поетом, але й широко освіченою людиною, а всі свої таланти віддавав лише свойому народови, своїй рідній вітчині, тій про яку він нераз говорив:

Святая наша вітчина!
Інакше, як її назвати
Ту землю милу, землю рідну,
Де нас на світ родила мати,
Де над колискою вона
Співала пісню нам погідну?

Тому найліпше пошанує память Великого Кобзаря той, хто гарячо полюбить рідну батьківщину та її поневолених синів. А полюбить не любовю голословною, а любовю активною. Коли всіма засобами стане допомагати свому народови в боротьбі за його визволення.

Найбільша пошана для нашого ґенія-мученика, коли ми виконаємо його заповіт:

Борітеся — поборете!

ДО НАШИХ ПОКУПЦІВ.

Отсим повідомляємо наших Шан. Покупців, що книжок за посліплатою (C. O. D.) з засади нікому не висилаємо.

Книжок на кредит також не висилаємо.

На такі листи, в котрих в замовлення на якісь книжки, а нема долучених рівночасно грошей (або віродостойних чеків чи моні-ордерів) за замовлені книжки, відповідати не будемо.

Всякі книгарняні замовлення полагоджуємо лише за попереднім надісланнєм належитости.

Книгарня „Свободи".

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

П. Л., Дітройт, Миш. — Коли напишете допись, так передом перечитайте її другому чоловікови і спитайне його, чи він розуміє, про що Ви пишете. Тоді побачите, що може Ви мали й добре на думці, але зле передали. Бо чоловік часами не розуміє того, що Ви пишете і редакція рівнож не може.

Редакція рада, коли може помістити яку допись і коли завдає собі труду і сперкує чи змінює допись, то тільки тоді, коли допись невідповідна. Ми містимо всяку допись, коли вона написана в приличнім тоні і обговорює наукову чи яку небудь иншу справу, яка входить в обсяг нашого загально-народного життя. Але допись мусить бути річева. Ми вже помістили богато голосів читачів, з яких можна брати взір, як писати дописи. За витинок дякуємо.

А. Порило, Ню Гейвен, Конн. — Так, се булаби добра рада, якби Ви віднеслися в тій справі до місцевих відділів. Як відділи зложать якусь жертву на ту ціль і в сей спосіб потвердять, що просьба заслугує на увагу других членів, тоді буде редакція безпечнійше припоручувати просьбу другим членам.

о. І. Гундяк, Пасейк, Н. Дж. — Дякуємо за витинки і за Ваші уваги в справі школи.

„Українець", Сентралія, Па. — Ви пишете, що у Вашій громаді якісь головачі зібрали гроші на народні цілі, але не післали їх на призначене місце. Та Ви не подали про се ніяких фактів: Хто се такі сі головачі? Коли вони збирали? Кілько зібрали? Де вони мали післати? — Поки сього не напишете, а говорите все голословно, не можна Вашої дописи трактувати поважно.

ВІДГУКИ ЧИТАЧІВ НА ДОПИСИ.

Добр. Т. Каськів з Нюарк, Н. Дж., доповнює спис жертводавців на Рідну Школу: по $1.50: Стефан Пашків, Теодор Маселко, а по $1: Петро Кравчук, Микола Стець і Григорій Попаца.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

МОЇ ЗАВВАГИ У ШКІЛЬНІЙ СПРАВІ.

Шкільна справа а властиво „Просвіта" належить безперечно до найважнійших справ кождого народу. Ще більшу вагу звичайно має ця справа для такого народу як наш, котрому приходиться продовжати своє істнування у жахливій і затяжній боротьбі за свободу та кращу свою долю. — І я, яко Українець, відчуваю живо всі переживання мого народу й як кождому чесному нашому громадянинови так й мені справа Рідної Школи в Америці, справа Просвіти не є чужа та лежить на серцю. Тому не буде дивним, що й я мої завваги, як орієнтаційну дрібку у цій справі, бажаю передати нашому патріотичному загалови.

Передовсім радуюся вельми, що клич „За Україну", „За Рідну Школу" за її долю з кождим днем стає серед нашого народу більше грімким, радію, що вже й наш простолюд починає розуміти й вірити, що головно в Рідній Школі, Просвіті криється певна запорука народньої свободи й щастя.

Та не все однаково її можна добувати. Інакше розвивається вона у батьківщині а інакше їй живеться на чужині. Там тяжка неволя-біда, тут свобода-добробут. Однак там Рідний Край, який розпалює дійсний огонь любови у серцях народу до всего, що своє, рідне; а тут чужина, яка своїми богатствами розпалює лишень велику жажду панування у серцях й душах наших. Для тих отже причин треба взяти під нашу увагу обставин, серед яких маємо будувати-засновувати Рідну Школу, щоб вона принесла як найлучші висліди-овочі для цілого українського народу. Українська Рідна Школа в Америці! Цеж за пів віку життя на чужині перший раз ми спромоглися так конкретно наші життєві бажання висказати. Яка-ж цего причина, що ми так довго чекали на цей „благородний мент" пробудження української душі, на „засланню"? Можливо, що матеріяльний недостаток-нужда, можливо, що тяжкий сон нашої душі-ума. Однак хотяй ми нині богатші вже в силу матеріяльну й духову, не забуваймо бути практичними й економічними, себто нам треба щадити все де можна й де ми повинні, тому, що життя ще довго буде вимагати від нас всіх — жертв у всіх справах, проявах нашого істнування. Наша Рідна Школа у батьківщині (а зокрема в Галичині) переживає героїчні менти й її боротьба забирає від народу великанські жертви. І зовсім слушно, бо там у старім краю ми мусимо будувати-витворювати всі цінности життя виключно нашими власними силами й для нас самих. Там то якраз й є дійсна потреба, щоб Рідна Школа була жерелом всеї нашої просвіти й науки, щоб під її покровом розвивалися не тільки народні але й наші найвисші школи, бо тільки у Рідній Школі знайдемо жерело нашого успіху-побіди, нашої свободи й волі.

Тут в Америці серед зовсім инших політичних й життєвих обставин й вимоги нашої школи мусять бути з конечности инші. Українці роджені тут мають нагоду й повинні користати з пребогатих жерел науки, які придбала й витворила для своїх жителів американська держава. Публичні школи у Злучених Державах стоять нині на дуже високім уровени й дальше стремлять до совершенства завдяки невичерпаним багацтвам краю й розумним, відважним бажаниям державних мужів й провідників американського демократичного народу. Американська школа дасть нашому народові й його нащадкам лише це, що може після свого патріотичного зрозу-

В. Будзиновський.

КЛОПІТ З НЕБІЖКОЮ.

(Оповіданнє).

(2)

— Деж би вітер мав таку силу! — Бриндзюк вибовтав.

— У Відни вітри дуже сильні. Найсильнійші тут над водою. Буває, що як задує, те й чоловіка звалить з ніг.

Бриндзюк подякував за прислугу і за перестрогу, поліцай пішов далі. Пішов, але по хвили вернув.

— Як буду далі стояти тут на мості, — Бриндзюк подумав, — то поліцая се таки заінтригує. Як побачить, що пакет впав у воду, задержить мене і пішле когось човном, щоби видобув ту підозрілу річ. Треба вигадати щось иншого.

Бриндзюк взяв пакет під паху і пішов далі. Знайшовся в тій частині Відня, в котрій переважав елемент напливовий. Більшість населення сеї частини була родом з Галичини. Переходячи попри якусь каварню, загадав поступити на каву і на часописи. При тім прийшла йому нова гадка.

— Під сю пору каварня буде пуста. Сяду в якій закутині найпустійшої частини і відходячи забуду пакет.

Увійшов в каварню. Справді була пуста. Пішов до задної хижі. Ще не здоймив капелюха, як його обскочила вся служба каварні. Старший кельнер і три хлопці. Старший спитав, що прикаже. Один хлопець стягнув з його голови капелюх, другий тягнув за рукав пальта, третий силоміць вирвав з під пахи пакет. — Бриндзюк сказав. — Я прийшов лише на хвилю.

— Від нашого шефа маємо приказ брати до ґардероби найменшу дрібницю, — відповів старший кельнер. — Ґардероба безплатна.

— Чи се така аристократична каварня, що ґардероба примусова? — спитав розчарований Бриндзюк.

— Каварня, як всі инші літні каварні, — кельнер відповів, — але гості не такі. Від якогось часу внадилися до нас якісь чужинці. З тої пори пропадають капелюхи, пальта, парасолі. Хоч дуже пильнуємо, злодія не годен спіймати. Шеф сказав, що як не буде що красти, то злодії перестануть навідуватися до нас. Тому ми всі річи наших гостий беремо до ґардероби і відвічаємо за них.

— Лишіть мені бодай сей пакет.

— Нічо не лишаємо, бо ті злодії такі, що з під поли вкрадуть.

Бриндзюк бачив, що його плян ударемнений, отже вже не сперечався. Пакет пішов до ґардероби. Потерпаючи, що цікава служба схоче знати, що є в пакеті, Бриндзюк скоро випив каву і заплатив. Хлопці принесли пальто, капелюх і пакет. Вийшов на улицю. Стояв перед каварнею і думав, куди обернутися. Не було иншої ради, як закопати. В ніякім парку міста се не далосьби зробити, бо скрізь було повно няньок з дітьми. Треба було поїхати аж за місто і закопати в якім лісі. Бриндзюк ще не знав околиці Відня. Тільки раз їздив з жінкою до Гітельдорфу, де пару мінут від кінцевої стації трамваю був ліс. Саме тепер, коли так стояв з пакетом під пахою і думав, надіхав трамвай. На чолі мав таблицю „Гітельдорф". Се рішило. Бриндзюк поїхав до Гітельдорфу. За марних двацять сотиків, себ то за чотири американські центи їхав цілу годину і десять мінут.

Послідча стація була в просторій жолобині, цілій забудованій. Серединою ішла улиця, по боках тяглися доми. Також узбіча гори праворуч і ліворуч були забудовані. В горі за будинками було поле, зараз за полем зачинався ліс. Бриндзюк вийшов стрімкою вузкою уличкою на гору, пішов полевою доріжкою далі і опинився перед стовпом на краю ліса. До стовпа була прибита таблиця, на таблиці стояло: „В лісі вільно ходити тільки стежками. Хто зійде зі стежки, платить 5 кор. кари".

— Погано! — Бриндзюк подумав. — На стежці не легко буде закопати, в ліс увійти не вільно. Але тут в лісі може нема так богато сторожів ладу і закона, як в місті. Може пощастить мені десь непомітно стрибнути в кущі.

Бриндзюк пішов далі, очивидно, стежкою. Показалося, що помилився думаючи, що тепер ліс буде безлюдний. Ледви зробив двіста кроків, побачив якусь малярку. Сиділа на складанім кріселку перед полотном на шталюзі і малювала, час до часу окидаючи оком самітну березу. Кількадесять кроків далі сидів на лавці якийсь студент зі скриптами в руці. Бриндзюк звернув з головної доріжки на бічну стежку, гадаючи, що там не зійдеся з ніким. Помилився. Таких як він, що хоч з инших причин тужили за безлюддєм, було більше в сім лісі. Ледви зробив кількадесять кроків, попав на любовну пару. Офіцир обіймав і циціловував дівчину. Пару сот кроків далі якась любовна пара сварилася. Так пройшов, числячи від краю ліса, які два кільометри. На послідпім півкільометрі не попав на живу душу. Гадав, що тут вже безлюдний ліс. І тут стояв стовп з перестерогою, що по лісі ходити не вільно. Під стовпом була лавочка. Бриндзюк сів, поклавши пакет на коліна. Кільканацять кроків далі зачиналися густі кущі молодника.

— Догіднійшого місця хиба не знайду — Бриндзюк подумав. — Стежка звертається в бік. Як пірну в кущі за скрутом, хочби хто ішов за мною, не побачить.

Бриндзюк закурив папіроску і ждав, чи надійде хто. Викурив до кінця, але ніхто не надходив ні відси, ні відти. Встав, підійшов до кущів, глянув перед себе, озирнувся, і не бачучи нікого, щез в кущах. Продираючися крізь гущу, опинився на маленькій галявці сто квадратових метрів завбільшки. Тут, гадав, не догляне його ніяке око. Поклав пакет на мураву і став ножем вирізувати плат дерня. Вирізавши і відклавши, став копати яму.

Бриндзюк помилявся, коли думав, що перед людським оком безпечний тут. Саме тоді, коли він зі стежки відсувався в кущі, лісом по противнім боці підходили до стежки три лісові сторожі. Вони бачили його. Вступивши на стежку, зупинилися.

— Що за безличник! — промовив один. — Лізе в ліс саме в місці, де стоїть перестерога і заборона вступати в ліс.

— Але кару таки треба стягнути з него. Сядьмо на лавочці і ждім, аж верне.

Посиділи і балакали, дожидаючи злочинця, котрий робить шкоду в лісовій культурі. Хоч хвиля, яка на їх думку була потрібна на полагодження потреби, вже минула, він не виходив.

— Він хиба пішов далі в ліс і ми дурно сидимо тут, — замітив один сторож.

— А може він яку шкоду робить? Може пруте ріже? — додав другий.

— Подивімся! Ходім за ним, але обережно, щоби не почув шелесту.

Всі три пішли за тропою Бриндзюка і задержалися в кущах на краю галявочки. Обережно розгорнули вітки, так що ним непомічені могли добре бачити все, що він робить. Надійшли саме тоді, коли він скінчив копати яму. Бачили, що взяв пакет, поклав у яму і став засипувати землю. Не досипавши по край, поклав дернину і придоптав. Решту глини, що не влізлася в яму до половини заповнену пакетом, порозмітував по галявочці. Ще тоді, коли пакет вкладав у яму, один сторож шепнув до товаришів:

— Се пахне криміналом! Що він тут закопує? Може які крадені преціози?

— Або дитину! — додав другий.

— І се може бути. Вхопім його і передаймо поліції.

— А як він з револьвером? Нехай з поліцією стріляється, не з нами.

— Колиж бо тут нема поліції.

— Зробім так. Як він відси відійде, ти, Антоне, іди за ним назирцем. Десь по дорозі буде поліцай. Шепни поліцаєви, щоби арештував його і завів до поліційного комісаріяту. Ми тут за той час подивимося, що таке він закопав і зателефонуємо комісареви.

— А як то яка дурничка, що тільки буде сміх? — замітив Антін. — Панок зробить авантуру, що я за якусь дурничку приказав арештувати його.

— Авантура йому не поможе, бо він чистої совісти не має і ми маємо право придержати його. Він зійшов зі стежки в ліс, а за се є кара. На добавок він копав тут і руйнував культуру. За се друга кара і відшкодованнє.

(Дальше буде)

міння, себто дасть нам техніку й практичні вказівки до життя-буття, поможе нам будувати, витворювати здоровий організм, однак про душу нашого народа й його серце таки ми вже самі мусимо подбати, коли бажаємо, щоб ця душа й серце полишилися українськими як найдовше, коли не можна на завсігди.

На доказ, що мої слова не відбігають від дійсности, наводжу тут уривок з листа М. Д. Шемелюка (з Вонди, Саск., Канада), який є надрукований в Звіті Укр. Педаг. Товариства „Діяльність Рідної Школи за адміністраційний рік 1925/26", на стор. 21 (уступ четвертий згори) гром. Шемелюк пише: „...Розумію добре значіння Рідної Школи. Тут в Канаді Рідна Школа й Бурса причинилися до того, що більша часть тутешних учителів і наших професіоналістів українського походження знають хто вони є. Я виїхав з Галичини ще малим хлопцем, однак завдяки бурсам, в котрих я був, я навчився дорожити своїм рідним краєм. Сього я не бувби годен навчитися в англійській школі, ані в „університеті". — Так отже нашій Рідній Школі тут в Америці остається лише половина задачі до сповнення. Користаймо отже з щасливої нагоди, щоб чимскорше дорівняти культурним життєм другим народам.

В американських пребогатих і ріжних школах здобуваймо загальне знання, теорію життя, розвиваймо, образуймо наші таланти а наша Рідна Школа хай пікл(у)ється щиро й горячо лише нашою душею й нашим серцем. Американські шкільні установи так богаті й могучі, що наші шкільні завдання їм ніяк дорівняти тут не зможуть в справі загального образування — однак Рідна Школа може дати й дасть нашому громадянству це, чого жадна американська Школа не схоче дати й не дасть.

Іменно наша Рідна Школа сповнить свою задачу совершенно, коли буде лише учити от чого:

1) Читати й писати, щоб нащадки роджені тут тямили мову їх батьків й матерій.
2) Української історії та географії, щоб нащадки пізнали життя-буття їх прабатьків-батьків та яка земля їх родила.
3) Музики-пісні, щоб познакомлювала молодіж нашу з поетичними й літературними творами українського народу, з нашим обрядом церковним; щоб та молодіж пізнала, які були ідеали, мрії-бажання прабатьків-родичів рідних та якими піснями-мольбами хвалили вселенну й її Творця-Природу.

Коли цего, що тут наведено, Рідна Школа зможе навчити нашу дітвору в Америці й коли ця наука глибоко у серця й душі наших нащадків увійде й полишиться там до-віку, післанництво Рідної Школи на чужині буде виповнене.

Це лише половина звичайної шкільної програми — та все таки вона як на чужий край великанська й достаточна для наших шкіл в Америці.

* * *

Як цю важку справу перевести — розказано вже на сторінках Свободи кілька разів вельми удачно. Передовсім допись гром. Гедеона Крупки в Свободі ч. 36 (з 14. лютого 1927) п. з. „Постійте хиба за себе самих", хотяй загальна, є однак вельми річева а у справі шкільній конструктивного характеру, головно у її кінцевім уступі, який начинається словами: „Дайте тим самим дякам, що вчать тепер, добрі книжки"... і т. д. На увагу заслугує дальше допись гром. Василя Шанайди з Дітройт, поміщена в Свободі ч. 48 (з 1-го марта 1927) у якій зовсім слушно цей громадянин в обороні дякоучителів виводить свої вірні з дійсности погляди на цілу шкільну справу. О скільки щирі вискази п. Шанайди про пожиток з дотеперішньої праці-зусиль дякоучителів в наших парохіяльних школах в Америці не переборщені, о скільки ці вискази родять сумніви у дальшу успішну й відповідну до нинішних й завтрішних вимог життя — працю, науку цих самих учительських сил.

Поясню, на чім ці сумніви основую. Скажім, що таких талановитих дякоучителів патріотів, котрі хотяй не мають учительської кваліфікації а сповняють свої обовязки лучше ніж кваліфіковані учителі, найдеться 15% хай вже 25%, все таки на загал це мало, вельми мало, щоб наша Рідна Школа могла спасати пів міліона потапаючих у чужому, розбурханому життєвому морю наших нащадків.

Хотяй годжуся на висказ гром. Крупки (який міститься у дописі ч. 36, 1927), що: „...педагогія добувається найбільше практикою — та що досвід єго раз важнийший, ніж теорія з книжки", мушу однак зазначити, що це можна віднести тільки до одиниці, котра має вроджений хист-талан до розумного, льогічного (послідовного) думання, обсерваційну й аналітичну здібність, котра собі з кождого досвіду-практики виведе теорію, витворить собі сама природну систему научання. А чи таких ґеніяльних хотяй мало образованих одиниць великий найдеться відсоток межи нашими американськими дякоучителями? Не маю відваги сказати — так!

Однак тут є рада, щоб „з кривого зробити просте", рада одинока й добра... про яку вже й гром. Крупка згадував, чого бажає щиро й гром. Шанайда у своїй статті (кажучи... я хотів би почути щире слово й добрий проект) а якої треба шукати у шкільнім рефераті п. Осипа Стеткевича, виголошенім на річнім засіданню Обеднання в Філадельфії — у якім згадує, щоби всі дотеперішні дякоучителі піддалися радикальній реформі (вправам), себто наше треба би було виносити „притуплені коси-серпи" до сьоми або шпихліра, щоб там їх на поталу ржі лишати, а навпаки: відчистити, виострити, наклепати, щоб працювали ще, щоб з них був пожиток нашому поколінню, народові ще на многі, многі літа.

Порада п. Стеткевича, щоб установити свого рода сталі, доповняючі учительські курси для дякоучителів, з огляду на американські відносини вельми практичний та для санації Рідної Школи якраз підхожий. Дякоучителі, будучи звичайно у лучших матеріяльних условинах, можуть крім вимаганих учительських курсів посвячуватися добровільно ріжним студіям (музиці, композиції, писанню поетичних й літературних творів, тощо) і у такий спосіб збільшати своє знанне-образоване а цим самим побільшувати успіхи-зусилля нашої Рідної Школи в Америці.

Тут як слід треба звернути увагу нашого загалу (а окремо пп. дякоучителів) на вельми цінну статтю у Свободі ч. 291 з 15 грудня 1926, п. з. „Чи зрілі люди можуть ще чогось научитись?" На цім місци також треба згадати про допись п. Ілії Чорного (Свобода ч. 48, 1927) яка своїм змістом противорічить виводам п. Шанайди. Коротко й різко каже п. Чорний, що, щоби Рідна школа могла сповнити свою трудну задачу, мусить опиратися на „педагогічних засадах"... і що її учитель мусить бути всесторонно образований — взагалі обзнакомлений з цілим апаратом научання, двома словами: „фаховий учитель".

Не можна перечити, що це ідеальний погляд на шкільну справу та на жаль як на наші американські обставини ледви чи можливий з практичних зглядів до здійснення, хотяй би тому, що справжній фаховий учитель вимагав би після своїх зусиль „справжньої заплати - винагороди", справжнього шкільного будинку зі всілякими справжніми науковими, дорогими причандалами, ідеальної (мінімальної) скількости учеників йому повірених (а що то було би, де в громаді начислюється 500—700 учеників?) а ці всі зовсім слушні до ідеального научання вимоги були б так коштовні, що приходиться сумніватись, чи загал наш тут в Америці піднявся би їх виповнити — не кажучи вже, що жертвенність при цім на потреби нашої Батьківщини могла би вельми потерпіти.

На висказ п. Чорного, що: „дяки у своїм фаху можуть бути й найлучші, однак на учителів вони не мають спеціяльної підготовки, не підхожі"... випадає заявити, що: учительські курси, які радить завести п. Стеткевич, дадуть дякоучителям спеціяльну підготовку, а іспит-свідоцтво виявить, як вони до учительського звання-обовязку підхожі — та ріжного рода дігочі пописи позволять нашому громадянству працю дякоучителів осудити. Для цего ці іспити повинні бути безсторонні, вельми совісні, щоб після них можна як найвідповідніших учителів передавати Рідній Школі у службу.

„Хто хоче пса вдарити, палку знайде", таку правду каже наша народна мудрість. Не забуваймо, що тут ходить не тільки о ідейне але й о практичне полагодження справи (не полишати дякоучителів у шкільній справі на боці) й не повинні думати про Рідну Школу в Америці як про якусь „заморську синекуру" а уявити собі, що вона це огород-поле, заросле буряном-кущами, у глибині якого богато й дорогого камінія, шляхотного металю; що всім рукам треба на цій ниві працювати й богато зусиль цілого нашого загалу жертвувати прийдеться нім цей огород вкриєсь пахучим зіллям а поле зоране й засіяне обильно зродить.

І фахові учителі, котрі перебувають тут в Америці, знайшли би своє місце, пр. начальні становиска управителів (по більших українських громадах), інспекторів, спеціяльних інструкторів, так, що й дякоучителі не марнувалися би а віддали народові це, що від него одержали й фахові учителі виповнили би своє післанництво (коли вони бажають для висшої ідеї посвятити свої духові й фізичні сили).

Колиб уважати допись гр. Василя Шанайди як висказ лівої фракції а допись гр. Ілії Чорного, правої, так у дописі гр. Гедеона Крупки треба нам доглянутися зясовання думки „центра" нашої американської кольонії. Оскільки ці попередні дописі заступають скрайні погляди у нашій шкільній справі й не ударяють у суть річи, у місце конкретної розвязки, остільки стаття гр. Гедеона Крупки (як центра) підходить прямо вельми розважно до шкільної справи й у доцільних радах хотяй загальних подає одинокий спосіб успішного полагодження так пекучої справи, якою являється й наша шкільна проблема у Злучених Державах. У цій статті й то у кінцевім її уступі підчеркує гр. Крупка це, що вже на початку нинішних завваг зазначено, що одинокою, практичною розвязкою справи буде принятте одноголосно гадки, висказаної п. Осипом Стеткевичем у його рефераті на річнім засіданню Виконавчого Комітету Обеднання в Філадельфії дня 27. жовтня 1926. р., а який то реферат був поміщений в цілости у Свободі ч. 258 з дня 5 листопада 1926.

Хотяй цілий реферат вельми гарно обдуманий й виказує точно всі недостачі нашої Рідної Школи в Америці, всетаки на окрему увагу заслугують точки реферату, яких є 5, з котрих лише 2-га по части є вже виповнена. Недомагання чи хворобу, на яку наша народна школа в Злучених Державах болїє, означено ясно також в кінцевім уступі реферату, який слідує зараз з 5-тою точкою та начинається словами: „Найважнійшу справу я лишив на самий конець..." і т. д.

Нинішні мої завваги стремлять до цего, щоб зясувати-зібрати скрайні погляди у шкільній справі та щоб цим прискорити кристалізування ідеї та переміну слів-проектів у діло практичне, корисне й потрібне не тільки нашому загалови тут в Америці але й нашому українському народови там у рідній батьківщині.

Наше зорганізоване, обняте системою життє буде великанською підпорою-помічю у стремліннях, свободолюбних змаганнях нашого поневоленого народу у старім краю. Тому, що якраз нині нам треба виявити як найбільше обєктивности у ділах, для цеї причини звертаю увагу нашого загалу на 2-гу точку реферату п. Стеткевича (...широке й вичерпуюче обговорення шкільної справи на сторінках наших часописів) з застереженнем, щоб цю точку допильнувати, щоб вона не загарбала собі виключного привілею у цілій шкільній справі — та щоб на цій точці, борони Боже, ціла так важна справа не скінчилася.

Тут треба ще звернути увагу на вельми цінну й повну актуального змісту статтю у шкільній справі гр. Антона Шустакевича з Дітройт, поміщену у Свободі ч. 240 з 15 жовтня 1926, як також про доцільну допись п. Володимира Білоруського п. з. „Про національне виховання й навчання" у Свободі ч. 21. з 27. січня 1927. р. Обі дописи в рубриці „Голоси Читачів".

Додам, що згадка про Шкільну Раду у статті п. Володимира Цісика (Свобода ч. 55 з 9-го марта 1927) була висказана вже п. Стеткевичем у його рефераті, а допись гр. П. Ковальчика з Линден цеж такий самісінький ідеальний образ школи, яку змалював нам п. Чорний, тільки у п. Ковальчика більше поетичного бажання й цінніщої краски — що доказує тільки, що п. Ковальчик приготовляється вже на завтра до ідеального „навчання" а нам на превеликий жаль вже нині треба й то скоро орґанізаторів-будівничих на всіх ділянках нашого справжнього щойно початого життя.

Для тих причин наш загал вимагає практичних рад у заданій справі — й до всіх писань, навіяних лише поезією, може віднестися з певного рода недовірєм. Тож будьмо осторожні покищо у нашій фантазії а коли вже побудуємо шкільні „палати", тоді зачнемо знов як найширшу нараду-дискусію над ідеальними способами научання й над потребою ідеального виховування нашої молоді.

На-разі головна річ в тім, щоб як найскорше й найуспішніше придумати-зорґанізувати „машинерію-апарат" Рідної Школи а все инше само зі себе слідуватиме.

Мої уваги, це безсторонні спостереження викликані шкільною справою, якої хід від початку її появи перед „форум" нашої кольонії сліджу. Думаю, що цими увагами може хотяй у якійсь мірі причиниться до скорішого й успішнішого полагодження справи Рідної Школи в Америці.

Михайло Зазуляк,
Ню Йорк, Н. Й.

ЯК РОЗВИВАЛИСЯ ПОГЛЯДИ ЛЮДИЙ НА ФОРМУ ЗЕМЛІ

(Стаття Івана Франка на основі статті Андру Диксона Гвайта).

(Докінчення).

IV. Величина землі.

Ще в найдавнійших часах нише питаннє зацікавлювало мислячих людей — величина землі. Ріжні давні дослідники ріжними способами доходили до вимірів більш або меньше близьких до правди. Ті поміри велися далі в середних віках, доповнювалися новими помислами, а найцікавійші були ті висновки, до яких дійшли Роджер Бекон і Жербер, пізнійший папа Сильвестер II. Для пізнійших поколінь вони були світочами знання; їх сучасні відплатились їм тим, що вважали їх чарівниками.

Найбільше згідною з духом середньовікової теольоґії була та розвязка сего питання, яку дав св. Письмо. Ся розвязка варта того, щоб подати її тут як одно з найцікавійших теольоґічних баламуцтв, яке колись мало претенсію видавати себе за незаперечну правду. Третю книгу Ездри деякі протестанти зачисляють до апокріфів (тоб-то пізнійше сфабрикованих і підсунених фальшиво під імя того письменника), але в старій християнській церкві її майже загалом уважали вітхненою Духом святим. Хоча Єронім не дуже довірив їй, то за те Климент Александрійський, Тертулїян і Амброзій признавали її вповні пророцький характер і церква пристала на сей погляд. В східній церкві вона тішилася особливо високою пошаною, та й у західній церкві перед реформацією її признавано на стілько авторітету, що її зачислено до святого канону. Отже в розд. VI. тої книги дано огляд усіх діл сотворення світа, і там находяться ось які вірші: „Третього дня ти дав наказ, щоб усі води зібралися на семій части землі; шість частей ти осушив і захистив з тим наміром, щоб вони засіяні Богом і управлені могли служити тобі.

„Пятого дня сказав ти до семої части, де зібралися води, щоб вона виплодила живі твори, птахи і риби, і так повстали вони".

Ті речення повторялись і в нинішних віршах і розуміється, вважалися непохибно авторітетними. Між ученими, що вважали ті слова підставою нашого знання, був і кардинал Пер д'Айлі. Ми бачили вже, що сей учений муж, який за показом св. Авґустина перечив істнованню антіподів, натомісць сильно вірив у кулясту форму землі. Отже на основі наведених тут речень із книги Ездри в звязку з сим віруванем він твердив, що коли тільки сема часть земної поверхні покрита водою, то й океан між західним берегом Европи і східним берегом Азії не може бути широким. „Значи — міркував він — обєм суші на земній кули, ми переконуємося, що супроти сеї Богом даної вказівки земна куля мусить бути меньша, а край „Ціпанґо", до якого дійшов був Марко Польо на найдальшім східнім березі Азії, мусить бути близший до нас, ніж се звичайно думають".

Отсей погляд він підносив з натиском у своїй великій книзі „Імаґо Мунді", а одно її видание, що вийшло в пору, коли Колюмб найпильнійше думав про подорож на захід, натурально мало дуже великий вплив на його міркування. Між скарбами Севільської бібліотеки одним із найцінніших уважається примірник сеї книги з власноручними приписками Колюмбовими; із сих приписок видно, що книга д'Айлі змінила його віру в те, що дорога через океан до Марко Польового „Ціпанґу" в Азії мусить бути недалека. Нема сумніву, що без сеї помилки, опертої на тексті, якому приписували божеське вітхнення, ледви чи міг би був Колюмб роздобути конечну підмогу для своєї подорожі. Маємо тут рідкий факт, що просте теольоґічне баламуцтво попхнуло людей до цілого ряду подорожей, які перевернули до ґрунту не тільки сей один, але і всі инші географічні погляди основані на святих писаннях.

V. Характер земної поверхні.

Булоб не зовсім справедливо закінчити отсей огляд боротьби за правдиві географічні погляди, не згадавши ще про один момент, що подає нам причинок до історії протестантської церкви і ясно показує трудності, з якими мусіли боротися найпростійші ствердження географічної правди, припадково незгідні зі словами св. Письма.

В р. 1553 спалено живцем у Женеві Михайла Сервета за його аріянізм. Сервет віддав не одну прислугу науковій правді, а одною з тих присяг було видання Птолемеєвої „Географії", де про Палестину говорилося не як про „край текучий молоком і медом", але згідно з дійсною правдою як про країну переважно скалисту, неродючу та непридатну до замешкання. В процесі, що закінчився Серветовим засудженнем, отсе просте ствердження географічного факту вжито було його завзятим ворогом Кальвіном як один із найтяжших доказів против него. Надармо Сервет боронився тим, що вжив тут не своїх тих самих слів, які були в давнійшім виданню Птолемея; надармо заявляв, що те речення подавало просту географічну правду, на яку мається богато инших доказів: йому відповідали, що таке говорення „вменуче завдає брехню Мойсееви і страшно нарушує поваґу Духа святого".

Збираючи до купи все сказане доси про віддання церкви на розвій географічних понять, ми мусимо сказати, що догми, розвиваючися в тісній залежности від букви св. Письма, і ті погляди, що держалися в церкві протягом довгих віків, „усюди, все і всякими способами", як бачимо, виступали во рожо против дійсної правди. Та про те справедливість вимагає зробити ріжницю між духом правдивої релігійности а теольоґічними доктрінами. Великі подорожі за відкриття богато найкращого завдячують тому духови глубокої та щирої побожности. Горяче бажанє — розширити світло Христової науки, мало великий вплив на склад думок князя Івана Португальського і на весь довгий ряд його походів здовж африканського берега, далі на Васко да Ґаму при його плавбі довкола рога Доброї Надії, на Маґеляна при його плавбі довкола землі, та безсумнівно займало місце також між найважнійшими мотивами Колюмба.

З другого боку бачимо, що де теольоґія панує над наукою, вироджується змагання до догматизму, який виявив себе з давен давна смертельним ворогом не лише наукового досліду, але також ворогом духа правдивої релігійности. Натомісць із любови до правди і з шукання правди, що було основою всіх плодючих поступів науки, випливає завсігди користь також для релігії.

Кінець.

ДО ВСІХ ДОПИСУВАТЕЛІВ.

Просимо затямити собі:
1. — Дописі писати коротко.
2. — Виразно і читко.
3. — Лиш по одній сторові паперу
4. — В дописях подавати лиш правдиві вісти.
5. — Писати лише про річи цікаві для усього загалу читачів, або бодай його значної части.
6. — В дописях нікого не перехвалювати без дійсної заслуги.
7. — Не лаяти нікого особисто, ані не нападати, ані не зачіпати.
8. — Не жадати звороту дописі, яку дописуватель написав за кілька мінут (коли її дуже потребує, може у себе оставити відпис).
9. — Не посилати „нагляних" дописей з домаганнем „сейчас" помістити, бо се звичайно тільки показує, що дописуватель опізнився і хоче, щоб редакція се надоложила.
10. — Не присилати до редакції стихів і поезій недоладних щодо форми або безвартних щодо змісту; а до того й не жадати звороту таких віршів.

Адм. „Свободи".

ГАРКАВЕНКО В ЕЛІЗАБЕТ, Н. ДЖ.

На просьбу української кольонії в Елізабет, Н. Дж., буде устроена там інтересна борба в пятницю, 18. марта б. р. в гали на 3-ій улиці ч. 153. В головній парі буде боротися Гаркавенко і поляк Сташак, Італієць Романо і другі. Всі борби будуть аж до побіди. Запрашається всіх Українців прибути і привитати нашого славного силача.

ГАРКАВЕНКО В НЮАРКУ, Н. ДЖ.

В суботу, 19-го марта б. р. відбудеться в Нюарку борба в гали під ч. 278 Ню Йорк Евня. Всего буде боротися три пари, в головній парі буде боротися Гаркавенко. Треба сподіватися, що галя буде переповнена, бо приїзд Гаркавенка до Нюарку очікуєся з великим заінтересованием.

ГАРКАВЕНКО В ФИЛАДЕЛФІЇ.

У вівторок, 22-го марта, Гаркавенко бореться в Олимпік Гол, ріг Секонд і Крістіян ул.

ГАРКАВЕНКО В СПРІНҐФІЛД, МАСС.

В середу, 23-го марта, Гаркавенко бореться в Спрінґфілд Сіти Авдіторіюм.

(Огол.)

ПРОФАНАЦІЯ.

З мартирольогії української школи й української дитини.

(Статтія надіслана до „Діла").

Хто не був учителем, той не в силі уявити собі, що значить прихід інспектора на візитацію до школи. А що вже говорити про візитацію польським інспектором української школи!

При всяких таких госпітаціях перемінюється шкільний інспектор в один слух, в одну скуплену увагу. Він стається тоді наче тим сейсмографом, який має за завдання відчути і проникнути учителя та шкільну дітвору. На кожний найменший неправильний польський вислів дитини морщиться його чоло, стягаються брови, блимають іскри лютування в його очах. Таким сейсмографом є інспектор при госпітації польської мови, історії, географії та взагалі там, де справа в живому чи писаному польському слові.

Годилося би приглянутись школи тому сейсмографові при живому та писаному слові українському і там, де ходить про це слово. Глядиш і просто дивуєшся цій метаморфозі. Нараз в очах потахають іскри його лютування, вираз обличча перемінюється в повну байдужість, а вся сейсмографічна чулість переходить у тупість якоїсь легкодушности. Та коли вже часом цей чоловік буцімто заінтересується українським словом і — як то кажуть — „вкинає своїх чотири крейцарі" й кине кілька питань до дітвори, тоді о леле! Тоді — пожалься Боже! В одному питанні почуєш кілька викривлених слів і то так скандально, що просто рвуться нерви, перевертаються кишки. Маєш враження, що перед собою бачиш не шкільного інспектора, не людину, яка стоїть на сторожі освіти, тільки звичайного собі анальфабета, який з освітою не мав ні не має нічого спільного.

Щоб не бути голословним, наведу кілька жахливих примірів (лише кілька, хоч їх можна наводити десятками: „З меді (себто з міди) горшки ліплять". — „У нашім панстві розвіється ружний пересмил". — „Ім ти, хлопче, патриш сі довше в землю, тем більший відчуваю до тебе встрент". — „Молодіж (себто телята) вивозять масами за границю нашого панства". — „Котрий вже видів з вас пафа?" — „До чого служить млоцарня" (себто молотільня)? — на що дитина відповіла: „До виробу молока".

Чи не іронія?

Чи може бути ще більша профанація живої мови? Чи можливе щонебудь подібне в культурному світі? Чи не мусить заленіти той український учитель перед старшою дітворою ізза невіжности та неграмотности свойого інспектора? Чи населення не буде кпити собі перед своєю дітворою над такими інспекторами? Чи не має повної рації і слушности українська суспільність, коли вже від довгих років домагається своїх інспекторів, своїх рідних учителів, які розуміють мову, а заразом і душу свойого народу, своєї дітвори? Одначе замісць поладнання цих найприроднійших у світі постулятів, польська шкільна влада мов наперекір переносить масами українське учительство на захід.

Коли приглянутись тому всьому, то дійсний жах мусить перенятй українську суспільність. Таж учитель Поляк кожного дня стрічається з нашою дітворою, він дає тій дітворі душевний корм живим і писаним словом. Коли візьмемо під увагу австрійські семинарії, в яких учили дуже мало української мови, коли пригадаємо, як то учительські кандидати Поляки ставилися негативно до української мови й вийшли таким чином з семинарії напів грамотні під оглядом знання української мови й коли призадумаємося тепер над безсоромностю тих кандидатів, які, увійшовши в наше село, явно і навіть чванливо заявляють: „Не розумем добже, як дзеці мувйон до мне по русху" — то нам мусить від того всього волос стати дубом. І. Ск.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЄ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — СЕ СИЛА. — ПИШІТЬ ПО НАЙНОВІЙШИЙ ЦІННИК КНИЖОК.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО СТАРОМУ КРАЄВИ.

ЧИКАГО, ІЛЛ.

Коляда на Рідну Школу.

Перед святами Різдва Христового дістав я від Комітету Р. Ш. листа з відозвою о поміч на Рідну Школу. В листі тім говориться, щоби при всякій нагоді збирати гроші на Р. Ш., як також в церкві. Рішив я і собі піти збирати. Дня 4. січня с. р. на зборах Січи ім. Петра Дороженка як секретар сотні підніс я сю гадку та просив вибрати колядників. Та воно щось не було охоти, чи брак духа і сили тому винен, чи руки опали, а ноги не хочуть ходити, — сам не знаю. Бо я думав, що ніхто инший, а тільки Січовики першії возьмуться ратувати Рідну Школу, яку Польща добиває всіма силами. Воно і не диво, що таке в нас діється, бо є тепер богато агентів, які пропозідують, що все нічого не варта, бо незадовго буде на цілий світ оден календар, одні свята, один пастир і одно стадо.

Іду домів, а зі мною ще кількох. По дорозі ми разом постановили таки піти колядувати, бодай в одній дільниці.

Колядували: Кость Перхач, Микола Кіт, Василь Саган, Мих. Гірняк, Тео. Яремцьо, Антін Плекан, П. Жовнірчак.

Коляду зложили: Микола Гринишин $10.00; Афтанас Максимюк, $6.00; по $5.00: Петро Щербатий, Василь Савчин, Дмитро Томашевський, Василь Ковалик; по $3.00: Мих. Гірняк, Іван Сяданко, Василь Солтис; по $2.00: Петро Жовнірчак, Петро Андрух, Йосиф Стефанович, Мих. Білик, Юрко Кріль, Микола Савчак, Григорій Олешко, Николай Семендик, Антін Плекан, Мих. Чорняк, Іван Осідач, Дм. Миханцьо, Петро Вирбяний, Іван Чорній, Іван Шкварок, Онуфрій Саска, Василь Гіглюк, Йосиф Генсьорський, Олекса Пайда, Григорій Нурко, Дм. Генсьорський, Дм. Шумовський; по $1.00: Василь Демко, Василь Саган, Ст. Гавел, Ст. Ґадецкі, Мих. Кіт, Мик. Кіт, Мих. Урбан, Андрій Чорняк, Гр. Козак, Іван Тарандій, Мих. Тарандій, Мих. Блідий, Ілія Юган, Дм. Лень, Іван Сахно, Іван Пайда, Гр. Гарасим, Гр. Миклюш, Ст. Троць, Гнат Абрамик, П. Лехів, Тео. Грецко, Дм. Гежовський, Тео. Яремцьо, Ст. Симерак, Мих. Маґдзяк, Клим Саламон, Іван Чорняк, Тео Косьтюк, Ілія Чорняк, Мих. Дмитраш, Ігнац Захoвскі, Вас. Вітушинський, Іван Бардаховський, Мих. Гірка, Павло Ступушин, Тео. Залуцкі, Олекса Олешко, Вас. Гула, Іван Віщук, Антін Демко; по 50 ц.: Александра Лещишин, Семен Кіселик, Павло Симерак. Разом $131.50.

З Жіночої Січи, сотня 8 окр. 2. ім. Українська Мати в Шикаго, ходили щедрувати на Богоявленіє: Олена Гірняк, Анастазія Саган, Ксеня Яремцьо, Анна Демко, Катерина Щербата, Марія Шумовська, Анна Матичак, і Анна Сяданко.

Защедровано разом $40.00. На мітингу ухвалили собі розділити сю суму по $20.00 на Рідну Школу і Сиротинець-Захист У. Н. Союза.

Отже разом післано до краю на Рідну Школу через Обєднання $151.50.

Щира подяка нашим жінкам за їх труд для Рідної Школи і Сиротинця як і всім жертводавцям. Дай Боже, щоб Рідна Школа виховала нам борців за волю нашого поневоленого народа, а ми за но не забудемо.

Петро Жовнірчак.

ЦЕНТРАЛІЯ, ПА.

Коляда на Рідну Школу.

З Заходи Нового Року пішли наші Січовики з сотні 6. ім. Б. Хмельницького з сердечними желаннями поміж своїх і зібрали жертви в сумі $74.50 на допомогу Рідній Школі в краю. За те належиться щира подяка чесним громадянам за щирі жертви на так гуманну ціль як Рідна Школа, в якій бачимо нашу будучність, бо де просвіта, там і сила, а де сила, там і будучність запевнена. Рівнож дякую шановним товаришам, що сповнили січовий розказ і обовязок. Поступаймо тільки так далі, йдім всі враз, все вперед, йдім до поступу і свободи, а заживемо ще на свобідній і богатій рідній землі.

З желаннями ходили слідуючі: Юрко Березінський, Василь Госинець, Іван Лупацій, Михайло Черепанин, Юрко Іваськович і Гаврило Борис (старшині). Гроші вишлемо до Обєднання для Рідної Школи.

Іван Чепа, сотник.

СТЕМФОРД, КОНН.

Коляда на Рідну Школу.

Жертвували слідуючі:

Михаїл Дубас, $4.00; Михаїл Кресан $2.00; по $1.00: Іван Тирчик, Стефан Лисобей, Никифор Матрофіль, Василь Карий, Семеон Панасюк, Іван Івашко, Николай Когут, Йосиф Тирчик, Василь Блащук, Ілія Тердак, Михаїл Гайовський, Василь Сарафин, Теодор Пастущак, Михаїл Сливінський, Петро Хома, Алекс. Михайлишин, Стефан Корівчак, Василь Степухів, Михаїл Пастущак; по 50 центів: Йосиф Хома, Іван Гамлій, Мирослав Блащук, Павло Вольчук, Василь Бреян; по 25 ц.: Йосиф Чмир; і Марія Гринюк 10 ц.

Разом зібрано $27.85, які переслано до Обеднання в Филаделфії, Па.

С. Лисобей.

МІТИНҐИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

КЛІВЛЕНД, О. Тов. ім. Ів. Франка, від. 334, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться дня 20-го марта, в гали Укр. Нар. Дому, о 1-ій годині пополудни. Проситься усіх членів прибути на збори і вирівнати свої залеглости. Члени, довгуючі за два місяці коли не являться на сі збори, будуть виключені. — В. Репужинський, голова, Ілько Лазірко, касієр; Н. Задерецький, секр фін.

ЦЕНТРАЛІЯ, ПА. Бр. св. Арх. Михаїла, від. 90, повідомляє, що мітинг квартальний відбудеться в неділю, 20. марта, в гали церковній зараз по Сл. Божій. Проситься усіх членів прибути точно на означений час, бо є богато справ до полагодження. Також проситься старших членів, щоби вписували свої діти до У. Н. Союза. — Т. Винник, предс.; М. Михайлечко, кас.; І. Чепа, секр.

КЛІВЛЕНД, О. Сестр. Неп. Зач. Пр. Діви Марії, від. 112 ,повідомляє своїх членкинь, що місячний мітинг відбудеться 20. марта, в неділю, зараз по Сл. Божій у школі парафіяльній при Вест 7-ій ул. Проситься всіх членкинь прибути на мітинг і вирівнати свою належитість. — О. Кульчицька, секр.

МІЛВОКІ, ВІС. Уряд Тов. ім. Івана Франка, від. 103, повідомляє всіх своїх членів, що чвертьрічні збори відбудуться в суботу вечером, дня 19-го марта, в гали парафіяльній. Проситься всіх членів прийти на сі збори, бо маємо много важних справ до полагодження. Будесь принимати нових членів без вступного. Котрий з Українців ще не належить до У. Н. Союза, має тепер добру нагоду вступити. — Д. Борис, предс.; Ів. Пунько, кас.; В. Колодрубець, секр.

РАНКІН, ПА. Бр. св. Григорія, від. 24, повідомляє членів, що мітинг відбудеться в неділю, дня 20. марта, в Фреда Репка, 325 — 2-га ул., о 7-ій годині вечером. Кождий член має явитись на сім мітинґу, бо є важні справи до полагодження. Членів, котрі ще не зложили жертви на Сиротинець, проситься принести свою жертву на сей мітинг. Неявившийся член заплатить кару після статута. — В. Косцюк, предс.; Мих. Туркевич, секр.; Антін Кріль, кас.

ДЖАНСТАВН, ПА. Отсим подаеться до відома членам Бр. св. О. Николая, від. 300, що місячні збори відбудуться в неділю, 20. марта, в гали церковній, о 1-ій годині. На ці збори кождий член повинен обовязково явитись, бо є важні справи до полагодження. Звертається увагу довгуючим членам, щоби прийшли і вирівнали свою належитість, бо в противнім разі будуть суспендовані. — Петро Сціленний, секр.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ПОШУКУЮ свойого сина Максима Шопяк, має перебувати в околицях мягкого вугля; я, мати його, приїхала з краю і хотілабим з ним бачитися. Хтоби про него знав, або він сам, прошу написати до: 62

MARIA SHOPIAK,
49 Hancock St., Plains, Pa.

НА ПРОДАЖ ФАРМА
в добрій околиці, добра земля, богато дерев, продам дуже дешево. Голоситися до властителя: 62-3
ALEX ZALEWSKI,
R. 7, Box 32, Stevens Point, Wis.

ПРОДАЄТЬСЯ КАВАРНЯ
в гарній околиці, межи Поляками, Росіянами і Українцями та Американцями; лишень половина блаку від литовського костела. Хто купить буде робив добрий інтерес. Продається по причині слабости. Рент дешевий. Голоситися від 8-ої рано до 11-ої вечером під ч. **525 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.** 61-2